

Kamo su nestali dovitljivci?

JULIJE DOMAC *

Znate li što u hrvatskom jeziku znači riječ "inženjer"? Staro je to pitanje s kojim se prije ili poslije, a najčešće i po nekoliko puta tijekom studija susreće svaki student tehničkih fakulteta u Hrvatskoj. Hrvatska riječ "inženjer", slično kao i engleska "engineer" korijen vuče od latinske riječi "ingeniosus", što označava sposobnost. Dakle, inženjeri su osobe koje su sposobne rješavati zadatke

ili pronalaziti rješenja. Meni je vrlo drago tumačenje koje je volio koristiti jedan moj stari profesor, koje je više u duhu našega lijepog jezika, riječ "inženjer" rado je prevodio kao "dovitljivac", onaj koji se dovija pravom rješenju. Moram se prisjetiti prekrasne definicije koja kaže: "Znanstvenici proučavaju stvari koje postoje i pitaju – zašto? Inženjeri sanjaju o stvarima kojih nikad nije bilo i pitaju – zašto ne?" (Theodore von Kármán, 1881. – 1963.) Ili možda one još ljepše Artura Mellena Wellingtona (1847. – 1895.), oca inženjerske ekonomike koji je rekao: "Inženjerstvo je umjetnost stvaranja (...) na pravi način, i to s jednim dolarom onoga što svaki šepRTLja može napraviti sa dva." Lijepo, zar ne?

Zaobilaženje ograničenja

Zašto to sve pišem? Pa jednostavno zato što mi se čini da pravih inženjera, barem u hrvatskoj energetici, ima sve manje. Ili su dobro skriveni. Godinama pratimo diskusiju o mogućnostima, potrebama i ograničenjima gradnje i uključivanja vjetroelektrana u hrvatski elektroenergetski sustav. Dana 19. kolovoza 2004., na lokaciji Ravna na otoku Pagu, iznad paške solane, montirala se prva komercijalna vjetroelektrana za proizvodnju električne energije u Hrvatskoj. Šest godina poslije, jednako kao i prvog dana, jedno od ključnih pitanja koje muči naš elektroenergetski sektor je – koliko vjetroelektrana možemo imati u sustavu? I (ne)opravdani argumenti uvijek su isti – velika oscilacija prirodnog dotoka vjetra, skromno trajanje iskorištenja instalirane snage, nužnost rezerve u instaliranoj snazi elektrana... I što sad? Kamo li su nestali naši dovitljivci s početka teksta? Možemo li umjesto pitanja koliko sustav može primiti vjetroelektrana postaviti pitanje što treba napraviti da sustav može primiti onoliko vjetroelektrana koliko prirodni potencijal Hrvatske omogućava? Tehnička rješenja postoje, oni pravi dovitljivci ih znaju, prepoznaju i mogu primijeniti.

Cijela situacija, a posebno taj tvrdi i konzervativni stav koji, nažalost, prevladava podsjeća pomalo na jednu staru razglednicu iz Britanskog muzeja u Londonu. Na njoj je, naime, prikazana jedna od ranih izvedba bicikla s potpuno nepraktičnim sjedalom sa strane, sve s namjerom da žene u ondašnjim dugim i krutim suknjama mogu koristiti to prijevozno sredstvo.

Cijena neinvestiranja

E da, lako je reći – kao da već čujem kritičare. Tehnička rješenja postoje, ali tko će to platiti? Odgovaram pitanjima tko će platiti višegodišnje neinvestiranje u hrvatski elektroenergetski sektor? Znate li da jedna od naših najvećih proizvodnih industrija – Končar d.d., već godinama razvija vlastiti projekt vjetrogeneratora? Znate li da su upravo takvi projekti pravi razlog zašto zemlje članice Europske unije potiču korištenje obnovljivih izvora energije? Znate li da svako ulaganje u energetski sektor generira izravne, neizravne te inducirane pozitivne učinke na gospodarstvo, a time i na državni proračun? Znate li da su hrvatske tvrtke bez domaćih referencija, polako, ali sigurno osuđene na stagnaciju i propast i na međunarodnom planu? Tema je svakako prekratka za jednu novinsku kolumnu, postoje i drugi primjeri o kojima bismo mogli govoriti, ali izazov je pred nama – mogu li hrvatski inženjeri konačno početi govoriti o tome kako problem riješiti, a ne o tome zašto se problem ne može ili ne bi trebao rješavati?!

* autor je ravnatelj Regionalne energetske agencije sjeverozapadne Hrvatske